

često može naići u tekstovima koji se bave romskom zajednicom.

Možda bi idući korak trebao biti istraživanje stereotipa i predodžbi među samim Romima. Kao što se ovdje govorilo o transnacionalnim predodžbama i stereotipima, tako i sami Romi danas rade na priznavanju svoga transnacionalnog identiteta i uspostavi romani/romskog jezika kao zajedničkog elementa. Tako je lani, 5. studenoga 2009., u Zagrebu prvi put obilježen Svjetski dan romskog jezika, što je još jedan iskorak k boljem povezivanju samih Roma kao i njihovu povezivanju s ostalim europskim narodima.

Kako bi se čitatelji više približili romskoj zajednici te započeli put prihvaćanja i istinskoga suživota, potrebno je ponuditi više naslova na hrvatskome jeziku koji govore o toj problematici.

Jelena Bulić

*Hrvatski institut za povijest,
Zagreb*

Nicholas Abercrombie, Stephen Hill,
Bryan S. Turner

Rječnik sociologije

Urednici hrvatskog izdanja: Jadranka Čačić-Kumpes, Josip Kumpes

Zagreb: Jesenski i Turk, 2008, 568 str.

Široko predmetno područje koje zahvaća sociologija nameće potrebu standardizacije i unifikacije socioloških pojmova, napose onih novih koji se javljaju unutar jezika struke kao odgovor na brojne suvremene društvene promjene. Naime to je teškoća s kojom se susreću svi pisci i urednici socioloških rječnika, a u hr-

vatskom slučaju dodatno i zbog diskontinuiteta u objavljivanju domaćih izdanja rječnikâ sociologije te nepostojanja zadovoljavajućih prijevoda nekih stručnih pojmova (posljednji *Rječnik sociologije i socijalne psihologije* objavljen je u Zagrebu 1977. godine!).

Društveno-politički kontekst (rastući utjecaj terorizma, uspon fundamentalizma, posljedice novih ratova, pojava novih zaraznih bolesti, pojava raznih društvenih pokreta, ekonomske krize itd.) u kojem je nastajalo peto izdanje Penguinova *Rječnika* znatno je utjecao na njegov sadržaj. Dok su prva izdanja bila odraz interesa za raspodjelu resursa u socijalnoj državi, objašnjavanja kroz nejednakost u kategorijama društvenih klasa i roda, suvremeni događaji na početku 21. stoljeća promijenili su sliku koju su sociolozi imali o globalizaciji. Percepcija globalizacije kao relativno benignog, iako složenog društvenog procesa drastično je izmijenjena nakon terorističkih napada na Svjetski trgovački centar u New Yorku. Pozornost se usmjerila na terorističke mreže, porast političkog islama, globalizaciju kriminala, trgovinu ljudima i dr., pa ne iznenađuje što su sociolozi kao odgovor na nepredvidljivu budućnost društva i njegove vrijednosti nastavili razvijati paradigmu o društvu rizika, koju je prvotno razvio Ulrich Beck. Društveni odgovor na svakodnevni rizik dijelom je vidljiv kroz svekoliko oživljavanje religije, među ostalima i onih radikalnih i militantnih oblika. Takav razvoj nagnao je sociologe da preispitaju neke pretpostavke iz sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća, kada se podrazumijevalo da modernost vodi prema sekularizaciji i racionalizaciji. Revitalizaciju religije i desekularizaciju društvenog života pratila je obnova nacionalizma. Stoga su autori nastale promjene predstavili s pomoću uvođenja novih i dopunja-

vanja nekih starih natuknica (npr. *transnacionalizam, dijaspora, migracije*) ili su razradili već postojeće natuknice o odnosu religije i militantnosti. Pojava novih i povratak nekih starih zaraznih bolesti te njihov utjecaj na oblikovanje suvremenog društva još je jedno obilježje globalizacije koje je privuklo pozornost sociologa. Najnovije širenje HIV-a/AIDS-a u nekim dijelovima svijeta (Afrika, Rusija, Kina) te pojava SARS-a i raznih tipova gripe uvelike utječu na razvoj gospodarstva i blagostanje nacija. Stoga se postavlja i pitanje kulturnih i društvenih dimenzija širenja bolesti. Na samom kraju 20. stoljeća sociologija je morala prihvatiti brojne rasprave o postmodernizmu te istraživanjima kulture i medija usmjerene idejom *kulturnoga zaokreta*. Interes usredotočen na kulturu doveo je do važnih dostignuća u sociologiji (najbolje ih ilustriraju pojmovi poput *društvenoga konstruktivizma*), ali su ta intelektualna dostignuća, prema navodima autorâ, često zamagljivala povezanost sociologije s ekonomijom, politikom i pravom. Društvene procese u natuknicama ilustriraju brojni primjeri, koji se često odnose na britansko društvo, sukladno prostoru gdje je sadržaj nastajao, no to ne umanjuje sociološku i opću relevantnost *Rječnika* ni njegovo razumijevanje.

U hrvatskom izdanju *Rječnika* umnogome je zadržana koncepcija britanskog izdanja, omogućujući tako njegovu jednostavnu uporabu nizom unakrsnih uputnica na srodne pojmove. Više od tisuću natuknica i uputnica sustavno pokriva sociološke teme i pojmove, napose posebne sociologije, sociološke škole te biografije najrelevantnijih sociologa. Osnovnoj građi *Rječnika*, zbog teško prevodivih pojmova i nedostatka pojmovne standardizacije, priloženi su popisi uvrštenih natuknica na hrvatskome i engleskome jeziku, pa kod dvojbi o prijevodu pojedinih na-

tuknica čitatelj može prosuditi sam. Također, na mnogim su mjestima unutar teksta natuknica navedeni i drugi mogući prijevodi, a iznimno su dana i kratka objašnjenja. Kako napominju urednici u predgovoru hrvatskog izdanja, slijedila su se jezična rješenja koja su se uobičajila u domaćoj stručnoj literaturi. *Rječnik* sadržava opširnu bibliografiju s područja suvremene i klasične sociologije. Za razliku od izvornoga britanskog izdanja, gdje su gotovo sve bibliografske jedinice, i izvorna djela i prijevodi, navedene samo na engleskome jeziku, u hrvatskom se izdanju daju izvorni naslovi na jezicima objavljivanja s napomenama o hrvatskim prijevodima ako postoje.

Iako su ovakva izdanja namijenjena poglavito studentima sociologije i srodnih disciplina, nema sumnje da će *Rječnik* biti koristan priručnik te nezaobilazna polazna točka i svima onima izvan discipline koji se žele informirati u području sociologije. Sociologija se kao znanstvena disciplina, a time i jezik struke, nastavlja razvijati i širiti te u tom kontekstu hrvatsko izdanje *Rječnika sociologije* treba shvatiti kao važan istup u popunjavanju višedesetljetne praznine na tom području. Valja očekivati da neće svi čitatelji biti zadovoljni ponuđenim jezičnim rješenjima, međutim hrvatsko izdanje *Rječnika* svakako je dobra polazna osnova za rad na daljnjoj standardizaciji stručne sociološke terminologije.

Mario Bara

*Institut za migracije i narodnosti,
Zagreb*